

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag, 8 November.

DICERE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

KERKELIJKE STAAT.

ROME, den 22 October.

Z. H. de Paus is heden voormiddag van Castel Gandolfo met zijnen geheelen hofstoet teruggekeerd, en heeft het Quirinaal paleis weder betrokken. Op zijne reis heeft Z. H. onderscheidene kloosters in het Aibanische gebergte bezocht, en is op alle plaatsen, waar hij doortrok, door de inwoners met luide vreugde ontvangen. Ooggetuigen verzekeren dat van de liefde des volks voor Z. H. zulke ondubbelzinnige bewijzen opgeleverd werden, dat de Heilige Vader dikmaals tot tranen toe bewogen werd. Steden, dorpen en wegen waren feestelijk versierd, en 's avonds verlicht; overal vroeg het volk knielend met luider stemme om den pauselijken zegen.

FRANKRIJK.

PARIS, den 4 November.

Onze dagbladen zijn nog opgevuld met bijzonderheden over de dwaze onderneming van Lodewijk Napoleon (zie ons vorig n^o.) en andere heethoofden, die te Straasburg dien vorst als Napoleon II hebben willen doen uitroepen. Dat hunne zamenspanning tegen de gevestigde regering des lands ook in andere plaatsen gesmeed was en bijval scheen te zullen vinden, blijkt hieruit, dat ook te Vendôme, Grenoble en andere plaatsen, eenige onrustige bewegingen onder de militairen ontstaan waren, welke echter, even als te Straasburg, dadelijk gefnuikt zijn. Men heeft deze gelukkige uitkomst der gesmeedde zamenspanning aan den moed en de vaderlandsliefde van het grootste deel der troepen te danken, die hunnen Koning en den God, dien zij gezworen hebben, getrouw gekleven zijn. Men is niet af van het denkbeeld, dat deze gebeurtenissen het gevolg zijn der pogingen van de Zwitsersche heethoofden, die daardoor zouden getracht hebben eene afleiding voor Frankrijk van de geschillen met Zwitserland te bewerken. De eischen van Frankrijk zouden in dat geval wel door Zwitserland afgeslagen zijn. Als gronden tot die meening brengt men bij, dat prins Lodewijk den rang van luit-kolonel bij de artillerie van het Zwitsersche eedgenootschap bekleedt; dat de officier Parquin, die zich aan hem heeft aangesloten, in Zwitserland het kasteel van Volberg bezit, terwijl zijne echtgenoot eene betrekking bij de hertogin van St. Len vervult en dat de generaal Voirol, die over de bezetting van Straasburg het bevel voert, van Neufchatel geboortig is. Men trachtte derhalve de Fransche krijgslieden tot het gevoelen der Zwitsersche radikalen of heethoofden, over te halen. Maar de verwachting der oproermakers is, wat den generaal Voirol betreft, geheel mislukt. Deze brave krijgsman heeft zich gehaast, toen hij den opstand vernam, zich aan het hoofd van de getrouwe krijgslieden te plaatsen, en de hoofden der oproerigen in hechtenis te nemen. Het heeft den Koning dan ook behaagd, den generaal Voirol tot pair van Frankrijk te verheffen. De in hechtenis genomen personen zijn ten getale van acht, als: 1°. de prins Napoleon Lodewijk-Bonaparte; 2°. de officier der nationale garde van Parijs, Parquin, 49 jaren oud; 3°. de graaf van Gricourt; 4°. de Quevelles, beide adjutanten van den prins; 5°. de kolonel van het 4de regiment artillerie Vaudrey, die 51 jaren oud is; 6°. de luit-laity; 7°. de wachmeester Boisson; en 8°. Chev. El. Bro, welke aan het huis der Koningin Hortense verbonden is. Het regtsgeding tegen deze verschillende waanzinnigen, want met geen beter woord kan men hunne daad bestempelen, zal voor het hof van assises dienen. Men schijnt echter ten aanzien van Lodewijk Napoleon het voornemen te hebben, hem over de grenzen te vervoeren, daar gelijk besluit ook vroeger, ten opzichte der hertogin van Berry, genomen is. Aan het ministerie van oorlog is men druk werkzaam met het nemen van maatregelen, om alle verdere opruijing des legers tegen te gaan. Onder anderen zijn de hoofden der militaire divisien uitgenoodigd geworden, om onverwijld rapporten, nopens de gedragingen van alle officieren en onder-officieren in te zenden. Tevens houdt men zich bij het ministerie bezig, met de belooningen vast te stellen voor die krijgslieden, die het meest tot verijdeling der misdadige pogingen van Lodewijk Napoleon en de zijnen hebben medegewerkt.

Nopens den Prins Napoleon-Lodewijk-Bonaparte wordt de volgende levensschets medegedeeld:

Deze zoon van den voormaligen Koning van Holland is den 20 April 1808 geboren. Zijne krijgskundige opvoeding heeft hij in het kamp van Thorn, in het kanton Bern, verkregen, een kamp hetwelk jaarlijks door de Zwitsers, tot het onderrigt der genie- en artillerie-officieren, daargesteld wordt. In 1831 nam hij met zijnen broeder een werkelijk aandeel aan den opstand der Italiaansche oproermakers in Romagna. Verplicht zijnde Italië te verlaten, trok hij met zijne moeder Frankrijk door, en voor dat hij Parijs verliet, wendde hij zich tot Lodewijk-Philips, met het verzoek, om in de reijen van het Fransche leger te mogen dienst nemen. In Augustus 1831 keerde hij, van eene reis in Engeland, in Zwitserland terug. Eene, op eene geheime wijze van Warschau afgevaardigde bezending bood hem het bevelhebberschap over het Poolsch leger aan. De verovering van Warschau verhinderde hem te vertrekken. Eenigen tijd daarna gaf Lodewijk-Bonaparte een geschrift in het licht, getiteld: «Staatkundige en krijgskundige bedenkingen omtrent Zwitserland.» Het Zwitsersche eedgenootschap schonk hem den vereerden titel van burger van het Zwitsersche gemeenebest. Deze onderscheiding, welke echter geenszins de naturalisatie medebrengt, was vroeger aan den maarschalk Ney gegeven, toen door zijne bemiddeling de overeenkomst eener mannelijke schikking getroffen werd, en aan vorst von Metternich, tijdens de gebeurtenissen van 1815. In Junij 1834, werd Lodewijk-Napoleon tot kapitein der artillerie bij het Bernsch regiment benoemd. In 1835 zag van hem het licht: eene handleiding der artillerie, voor Zwitserland.

— Omtrent het gebeurde te Vendôme, deelt een onzer bladen het volgende mede: Zekere brigadier tot het 1ste regiment huzaren, aldaar in garnizoen, behoorende, Bruyant geheeten, had op den 20sten, in eene herberg 14 huzaren vereenigd en maakte afspraak met dezelve, om in den volgenden nacht alarm te blazen, zich van de posten en officieren te verzekeren, de autoriteiten te arresteren en de republiek te proclameren; men zou vervolgens op de naburige steden afgaan, om den aanhang te vergrooten. Nog staande het plaats hebben dier vereeniging of zamenspanning, werd daarvan berigt aan den kolonel van het regiment gedaan, die onmiddellijk den gezegden brigadier met zijne medepligtigen deed arresteren. Bruyant, in de politiezaal gebragt, maakte van een gunstig oogenblik gebruik om te ontsnappen, hetwelk hem gelukte, na een' wachmeester met een pistool op de plaats te hebben neergeschoten; in den nacht echter was hij uit eigen beweging naar de kazerne teruggekomen en had men hem in verzekerde bewaring genomen; een ander huzaar, zijn voornaamste medepligtige, was echter bij de verwarring ontkomen. Bij een eerst verhoor door den procureur des konings, in bijzijn van den onder-prefect gehouden, was Bruyant er rond vooruit gekomen, dat zijn oogmerk niet anders dan het proclameren van de republiek was geweest. In de stad had het voorval niet de minste opschudding te weeg gebragt.

Het gelijktijdig voorval van Straasburg en Vendôme heeft de Parijsche ministeriele bladen, die eerst stellig hadden beweerd, dat het gebeurde in de eerstgemelde stad eene geheel op zich-zelve staande daadzaak was, niet weinig in verlegenheid gebragt. Het *Journal des Débats* genoodzaakt te bekenen dat de beweging te Vendôme zijne beweringen logenstrafft, weet er thans niets beter op, dan in de beide voorvallen het bewijs te vinden, dat dezelve geest van regeringlooze verdwaaardheid, welker bestrijding hij zich tot taak genomen heeft, op meer dan een punt in Frankrijk heerscht.

— De minister van oorlog heeft bevel gegeven, om den brigadier Bruyant en zijne medepligtigen, die te Vendôme getracht hebben een' opstand te doen uitbreken, voor den krijgscraai te recht te doen staan. Het verdient opmerking, dat de officier Parquin, die aan het oproer te Straasburg deel genomen heeft, degene is, die met zijne krijgslieden Fieschi, Popin en Morey, naar het schavot geleid heeft. Ook verdient vermelding, dat de officier de Franqueville, adjudant van den generaal Voirol, die zoo veel tot demping van het oproer heeft bijgedragen, en die daarvoor tot luitenant-kolonel verheven is, gehuwd is met eene jufvrouw van Straasburg, waarvan de zuster hofdame is bij de Koningin Hortense, moeder van prins Lodewijk Bonaparte.

— De gewezen minister Thiers is, van Italië komende, in het Vaderland teruggekeerd. Hij heeft, op zijne doortreis naar Parijs,

te Lyon een onderhoud met zijn' voormaligen ambtgenoot, den heer Sauzet, gehad.

— De minister Martin (du Nord), die bij de verschillende, voor het hof der pairs gediend hebbende regtsgedingen, de betrekking van procureur-generaal heeft bekleed en zich daardoor vele vijanden op den hals gehaald heeft, is, desniettemin, tot afgevaardigde, met schier algemeene stemmen, herkozen.

— De Zwitsersche landdag houdt zich steeds bezig met de beraadslaging over het aan Frankrijk, nopens de zaak van Conseil, te geven geschil. Drie ontwerpen van antwoord zijn voorgesteld. In alle straalt de zucht door, om de goede verstandhouding met Frankrijk te herstellen. Intusschen schijnt het fransch ministerie met deze antwoorden, voor zoo verre zij bekend zijn, niet tevreden, en zijne organen geven den wensch te kennen, dat de ontwerpen, vóór derzelve goedkeuring, nog aanmerkelijke wijzigingen mogen ondergaan.

Naar men verneemt, heeft de Engelsche minister aan den president van het Eedgenootschap instructien van zijn hof doen kennen, welke hem voorschrijven bij den landdag er op aan te dringen om alle vriendschappelijke schikkingen niet af te slaan. Dergelijke pogingen zouden ook door de gezanten van andere hoven aangewend worden.

— Op Allerheiligen heeft de abt Ravignan in de kerk van St. André, te Bordeaux, zijne predikatiën aangevangen.

SPANJE.

Volgens te Parijs ontvangen berigten, is te Madrid bij de Cortes een voorstel gedaan, om de Koningin-moeder voortdurend tot Regentes over hare dochter, en wel gedurende derzelve minderjarigheid, te verklaren. Er was ook eene commissie benoemd, tot het beramen van middelen, om aan den burger-oorlog een einde te maken. Door de Cortes is almede besloten, niet tot herziening der staatsregeling van 1812 over te gaan, vóór dat de burger-oorlog geëindigd zal zijn.

— Men wil weten, dat Gomez zich den 22 October te St. Euphenie (twee uren van Almaden), aan het hoofd van 13,000 man, ophield. De buit, welke hij in geld gemaakt heeft, moet wel 25 millioenen realen te bovengaan, zonder te rekenen hetgeen zijnen officieren en krijgslieden is toegevoegd.

— De geldelijke toestand van het Madridsch bestuur blijft nog even ellendig; Mendizabal tracht overal hulpmiddelen op te sporen; zoo heeft hij, schandelijk genoeg, in den nacht van 26 op 27 October, al het zilverwerk en de kostbaarheden uit de kerken der hoofdstad geroofd en heeft hij zelfs het gemunte geld van de verschillende broederschappen in dezelve gestolen. De maatregel, om de rente met papier op Cuba te voldoen, heeft een algemeen misnoegen doen ontstaan. Teregt vreest men, dat de kassen van de Havanah niet voldoende kunnen zijn om al de wissels, welke Mendizabal op die volkplanting getrokken heeft, die buitendien reeds zoo ontevreden was, te voldoen. De renteniers vreezen dat gelijke maatregelen hen tegen den 1 April aanstaande wacht, en als wijze lieden haasten zij zich dan ook om hunne schuldbrieven te verkoopen. De prijs der fondsen daalt dagelijks en met moeite kan men koopers tegen 21½ pCt, voor de 5 pCt. Ardoins, vinden.

— Nopens het beleg van Bilbao, hetwelk, naar men zegt, door de Carlisten opgeheven is, hetgeen echter uit geen berigt officieel blijkt, verneemt men, dat de Carlisten al de forten, welke Bilbao bestrijken, en onder anderen die van Mallona, welke er de sleutel van is, hebben ingenomen. Het is mogelijk dat eene bedreiging van Espartero den arbeid van het beleg heeft doen schorsen, en dat Villa Real zich verplicht gevonden heeft, om vooraf de troepen der Christinos te bestrijden, doch de werken van het koninklijke leger waren zoo zeer gevorderd, dat het moeilijk is zich te verbeelden dat zij dezelve, op het eenvoudig berigt, dat men een' aanval tegen hen in den zin had, zouden hebben verlaten. Wat aangaat de overwinning van Alaix op Gomez, waarmede men ook al het publiek verschalkt heeft, men weet dat al deze met zooveel ophef bekend gemaakte overwinningen, tot hiertoe den Carlistischen generaal niet belet hebben zijne ontwerpen te volbrengen. Reeds meldt men dan ook uit Madrid, dat de tijdingen dieaangaande zich niet bevestigd hebben.

Men heeft van het hoofdkwartier van Don Carlos de eerste legerberigten, wegeus het beleg van Bilbao ontvangen. Daaruit blijkt, dat de Carlisten van den 25 October af, een bestendig levendig vuur op de stad gerigt hadden; dat in één dag 85 bommen en 224 granaten waren verschoten, welke bijna alle in de stad gevallen zijn; dat Z. K. H. de Infant Don Sebastian de linien in oogenschouw genomen heeft; dat behalve dit schitterend vuurwerk, men 980 schoten uit het zwaar geschut heeft doen lossen, terwijl de Infanterie ook het hare heeft toegebracht om in verschillende gedeelten der stad brand te doen ontstaan. De storm op de stad zou van de zijde van Mallona plaats hebben, welke reeds ondermijnd was. De Carl. Generaal der artillerie Poelhois was bij dit beleg op het veld van eer gesneuveld.

— Men sprak er van, dat Gomez, ten gevolge van een oproer in die stad, te Grenada is binnengetrokken. Ook waren er te Madrid geruchten in omloop wegens eene volksbeweging, welke te Bajdoz ontstaan was; generaal Mendez de Vigo zou, in plaats van San Martin, tot kapitein-generaal van het gewest uitgeroepen zijn.

— De Carlist. bevelhebber Sanz heeft zich, na voor Oviedo afgewezen te zijn, den 21 van de zeehaven Gyon meester gemaakt.

— Uit Ternel meldt men, van 26 October, dat een detachement van 150 man, uit vrijwilligers van Estramada bestaande naar de stad Arcas was afgezonden, om het zout, dat de zoutkeeten aldaar mogt bevatten, in behouden haven over te brengen, doch eene Carlistische bende, uit 300 man bestaande heeft het detachement overvallen en grootendeels in den put gehakt. De bevelhebber en eenige weinige manschappen zijn slechts aan de Carlisten ontkomen.

BELGIE.

BRUSSEL, den 5 November.

Z. M. de Koning heeft den Baron von Arnim, Pruisisch gezant aan ons hof, benevens den ridder van Camara, minister resident van Portugal, ten gehoor ontvangen.

— Voor Zijne Majesteit den Koning der Franschen is de heer Serrurier, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Zijne Majesteit bij Zijne Majesteit den Keizer van Brazilië, in gelijke betrekking bij het hof van Zijne Majesteit den Koning der Belgen geplaatst, en zulks ter vervanging van den graaf Septime de Latour-Maubourg, die tot vervulling van het gezantschap des Konings te Madrid geroepen is.

— Bij Koninklijk besluit van den 2 dezer, is eene toelage van 10,000 franken aan den abt Carton verleend, ter ondersteuning van zijn ontwerp, om te Brugge een gasthuis op te rigten, hetwelk voornamelijk voor de doofstommen en de blinden van beide geslachten, bestemd zal zijn.

— Z. M. de Koning heeft den kolonel de Crucquembourg tot delijk belast met de waarneming der functien van onder-chef van den generalen staf, welke, ten gevolge van het overlijden van den kolonel Hanesse, opengevallen waren.

— Sinds eenigen tijd besturen de Zusters van liefdadigheid het gasthuis van Harscamp te Namen. De kostgangers prijzen bijzonder hunne goede zorg.

— De heer de Coene, vicaris van St. Hermes, te Renaix, en krijgsman tijdens het Keizerrijk, is tot aalmoezenier van de troepen te Gent benoemd, ter vervanging van den heer van Aelbroeck.

— Men houdt zich te Gent met de herstelling der kerk van de Tamise bezig. Van de 34,000 franken, waarop de kosten dien einde geraamd zijn, zal de kerk zelve 6000 franken leveren, terwijl de ingezetenen voor 11,000 franken hebben ingeschreven. Voor de levering van de overige 17,000 franken is aan godelupeerde staten eene aanvraag gedaan.

— De voormalige monniken van Affligem zijn ten tweedemaal met het stedelijk bestuur van Dendermonde in onderhandeling getreden nopens den aankoop van den grond van het voormalige klooster der Capucijnen. Het schijnt echter, dat die plaats voor een gasthuis voor oude lieden zal worden ingericht.

— Te Arlon is dezer dagen, bij eene vereeniging van ingezetenen, eene commissie benoemd, belast met het onderzoek der ontwerpen van de volgende, aan te leggen ijzeren spoorwegen: als: een weg van Stavelot naar Diekirch, over Viel Sam en Hosinghem, met zijtakken van Diefeld op Bastogne; een weg van Bastogne naar Diekirch, over Wilt, Feulen en Ettelbruck; zijtakken aan de voorgaande wegen, om Clervaux en Bastogne, Clervaux en Wilt, zamen te verbinden. Nadat de commissie den voorsteller dezer ontwerpen, den luitenant-kolonel du Puydt, den ingenieur van bruggen en wegen, en verscheidene andere ingezetenen en bevorderaars der nijverheid uit verschillende kantons des lands, gehoord had, heeft zij eenstemmig het algemeene nut dezer voorgedragene wegen erkend. De kosten van den arbeid aan deze wegen wordt op 1,900,000 franken geraamd, de maatschappij welke zich aanbiedt, dezelve, na te verkrijgen concessie, ten uitvoer te leggen, vordert eene bijdrage van 24,000 franken voor elke mijl van 5000 mètres, waarvan een tiende door de provincie en het overige door de regering zou moeten worden gedragen. Indien het gouvernement het ontwerp goedkeurt, dan kan de arbeid, naar men zegt, in den tijd van twee jaren volbragt zijn, en indien, gelijk men verzekert, dit ontwerp nog zou worden uitgebreid door het aanleggen van wegen van Bastogne naar Neuschateau en naar Florenville, van Bouillon naar Arlon en naar Wilt, en van Diekirch naar Echternach en Wassebillig, dan zou Luxemburg van middelen van gemeenschap voorzien worden, waaraan het groot gebrek heeft.

— Uit het verslag van den toestand van de provincie Antwerpen, blijkt, hetgeen opmerking verdient, dat de opbrengst der plaatselijke belastingen, op de begroting van 1834, op 950,000 franken geraamd, 973,885.18 franken heeft opgebracht, en met 23,885.18 franken alzoo de opbrengst van 1829 te bovengaat. In 1835 heeft de opbrengst 1,067,853.27 franken bedragen en alles doet een nog beteren uitslag voor 1836 verwachten. Deze gunstige staat van zaken heeft niet alleen veroorloofd eene som van 225,937.69 franken tot amortisatie der stadsschulden te gebruiken, maar bovendien te voorzien in bijna al de uitgaven, welke tot de vervaardiging van de nieuwe zaal des schouwburgs gevorderd of welke tot de voortzetting der nuttige en belangrijke werkzaamheden vereischt worden. Onder dat getal behoort men, in de eerste plaats, te rangschikken de kaai, welke men nabij de werf op eene hoogte van 287 mètres aanlegt, almede den voorgevel van het gasthuis van St. Elisabeth. Het blijkt dus, dat reeds in 1835 de geldelijke toestand van Antwerpen, ten gevolge van de ont-ruiming van het kasteel dier stad, en de ophelling van de bij-

zondere gesteldheid, waarin zij zich gedurende de drie voorgaande jaren bevonden heeft, verbeterd is, en die vooruitgang in de twee volgende jaren merkbaar is gevoeld. Ook de geldmiddelen van Mechelen zijn zeer voldoende. Over de diensten van 1834 en 1835 heeft men 100,000 franken kunnen vinden, tot het aanleggen van den nieuwen weg van Mechelen naar Heijst op den Berg, en 68,862 franken 45 centim., tot verdere aflossing van de stadschuld, alsmede van die welke het gevolg van ontstane oproeren geweest is.

— Naar men verneemt, belooft het getal leerlingen van de katholieke Universiteit, hetwelk den dag voor Allerheiligen daarbij was ingeschreven, 326, zonder te rekenen te leerliugen, die eenvoudig gerechtigd zijn, om de lessen bij te wonen. Na dat feest worden er nog 12 leerlingen verwacht. Er zal alzoo, bij de hervatting der lessen aan deze universiteit, eene aanzienlijke vermeerdering van het getal der leerlingen plaats hebben.

— Bij den uitgever Laurent ziet thans een fraai werkje, houdende katholieke gedichten door Turquetty vervaardigd, het licht.

NEDERLANDEN.

BRABANT, den 7 November

Zijne Majesteit heeft bepaald, dat de adelborsten voor den scheepsbouw, op het instituut te Medemblik, gerekend zullen worden te behooren, tot het vaste korps ambtenaren der marine, zoodra zij als leerlingen bij de constructie op 's rijks werfven zullen zijn geplaatst.

— Laatsleden Dingsdag is de baron Dedel, Nederlandsch gezant te Londen, in deze residentie aangekomen. Het verblijf van dezen gezant alhier zal, naar men zegt, slechts een paar weken duren.

— Bij besluit van Zijne Majesteit zijn benoemd: Tot heemraad van den polder van Escharen en Gassel (Noord-Brabant), Hendrik Poos, tot poldermeester van den polder van Willems (Zuid-Holland), Isaac Kruit; tot hoogheemraad voor het Hollandsche gedeelte, van het Groot-Waterschap van Woerden, Cornelis Jan Bredius; tot kameraar en secretaris van het polderbestuur over de hooge en Lage Weide (Utrecht), Mr. de Seanfort.

— Aanstaaenden Woensdag zal er te Amsterdam eene algemeene zamenkomst plaats hebben van deelhebbers in de negotiatie, ten doel hebbende het daarstellen van eenen ijzeren spoorweg tusschen genoemde stad en Haarlem. Aan voormelde deelhebbers is dezzer dagen toegezonden een gedrukt rapport der commissie, voor die zaak in der tijd benoemd, gelijk mede de bedenkingen, welke door de concessionarissen van dien spoorweg op dat rapport zijn gemaakt. In beide stukken wordt de aard, strekking en waarschijnlijke gevolgen der door de regering verleende concessie onderzocht, en ten slotte voorgesteld een commissie van drie leden te benoemen, ten einde 1°. met de concessionarissen bij de regering doelmatige pogingen aan te wenden om de gewenschte veranderingen in de concessie te verkrijgen; en 2°. het ontwerp der statuten, dat op verzoek der concessionarissen vervaardigd is, te onderzoeken, opdat daarna van den nitslag van een en ander aan de vergadering van deelhebbers door deze gecombineerde commissie rapport worde uitgebragt.

— Men schrijft uit Naarden, dd. 4 November: De R. K. gemeente dezzer stad vervulde heden eene droevige taak; zij begeleidde het lijk van haren herder, den Wel-Eerw. heer P. C. Valthuyzen, ten grave.

Het was onder zijn bestuur, dat de aanbouw van haren nieuwen tempel werd aangevangen en loffelijk voltooid. De algemeene deelneming in deze treurige plegtigheid getuigde van de groote belangstelling in het verlies van dezen braven pastoor. Hij was een waardige en trouwe herder voor zijne gemeente, een menschenvriend voor het algemeen. Lang zal zijne gemeente en allen die hem kenden, zijner nagedachtenis denken en vereeren.

TRAKTAAT gesloten tusschen Z. M. DEN KONING der NEDERLANDEN en Z. M. DEN KONING van GROOT-BRITANNIE, betrekkelijk het Grondgebied en den Handel in de Oost-Indiën, geteekend te Londen 17 Maart 1824.

Art. I. De hooge contracterende partijen verbinden zich aan hunne wederzijdsche Onderdanen toe te staan handel te drijven, op hunne respectieve Bezittingen in den Oosterschen Archipel, op het Vasteland van Indië en op Ceylon, op den voet der meest begunstigde Natiën, hunne wederzijdsche Onderdanen zich aan de plaatselijke reglementen van elke Bezitting hebbende te onderwerpen.

Art. II. De Onderdanen en schepen van eene Natie zullen den in- en uitvoer in Havens van andere Oostersche zeeën, eene Regten hebben hooger dan het dubbel van die, waarmede de Onderdanen en schepen der Natie, aan welke de Haven behoort, belast zijn.

De Regten welke op den in- of uitvoer in eene Britsche Haven op het Vasteland van Indië of op Ceylon bij Nederlandsche Bodems betaald worden, zullen in dier voege worden bepaald, dat in geen geval meerder berekend worde dan het dubbel der Regten, welke door Britsche onderdanen en schepen worden betaald.

Opzigtelijk eenig Artikel, waarop geen regt gesteld is, indien in- of uitgevoerd wordende door de onderdanen of in

de schepen der Natie, aan welke de haven behoort, zal het Regt, hetwelk op de onderdanen of schepen der andere gesteld wordt, in geen geval meer bedragen dan zes ten honderd.

Art. III. De hooge contracterende Partijen verbinden zich dat geen Tractaat, hierna door de eene of de andere, met eenige Inlandsche Mogendheid in de Oostersche zeeën aan te gaan, eenig Artikel zal mogen bevatten, hetwelk of uitdrukkelijk, of bij het daarstellen van ongelijke Regten, den Handel der andere zoude kunnen uitsluiten van de Havens dier Inlandsche Mogendheid; en dat, bijaldien in eenig thans aan de eene of andere zijde bestaand Tractaat, eenig Artikel, eene zoodanige strekking hebbende, voorkomt, zulk een Artikel zal worden ingetrokken bij het sluiten van het tegenwoordig Tractaat.

Voorts wordt verstaan, dat, vóór het sluiten van het tegenwoordig Tractaat, door beide de contracterende Partijen wederzijds opening zal moeten gegeven worden van alle Tractaten of Verbindtenissen, welke respectievelijk tusschen de eene of de andere en eenige Inlandsche Mogendheid in de Oostersche zeeën bestaan, en dat even zoo van alle in het vervolg gesloten wordende Tractaten opening zal moeten gegeven worden.

Art. IV. Hunne Britsche en Nederlandsche Majesteiten verbinden zich uitdrukkelijk bevelen uit te vaardigen, zoodwel aan de Burgerlijke en Militaire Autoriteiten, als aan derzelve Oorlogschepen, om de *Vrijheid van Handel* te eerbiedigen, welke bij Art. 1, 2 en 3 is bepaald, en om in geen geval het vrije verkeer der Inboorlingen in den Oosterschen Archipel met de Havens der twee Kroonen respectievelijk, of van de Onderdanen der twee Kroonen met de Havens, aan Inlandsche Mogendheden toebehoorende, te verhinderen.

Art. V. (Heeft alleen betrekking tot het weren van zeerooverij.)

Art. VI. Er wordt bepaald dat bevelen door beide de Regeringen zullen uitgevaardigd worden aan derzelve Ambtenaren en Agenten in de Oost-Indiën, om geen nieuw Etablissement op eenig Eiland in de Oostersche zeeën te vestigen, zonder voorafgaande magtiging hunner respectieve Regeringen in Europa.

Art. VII. De Moluksche Eilanden, en inzonderheid Amboina, Banda, Ternate, met derzelve onmiddellijke onderhoorigheden, zijn uitgezonderd van de kracht van het 1°, 2°, 3° en 4° Artikel, tot zoo lang het Nederlandsch Gouvernement goed zal vinden de Monopolie de specerijen op te geven; bijaldien echter het gezegd Gouvernement, alvorens de gemelde Monopolie op te geven, aan de onderdanen van eenige andere Mogendheid dan eene Aziatische Inlandsche, mogt vergunnen eenig handelsverkeer met gemelde Eilanden te drijven, zullen de onderdanen Zijner Britsche Majesteit tot zoodanig verkeer op denzelfden voet worden toegelaten.

ONDERWIJS IN PRUISSEN.

Het *Journal historique et littéraire* van Luik deelt een overzicht mede, omtrent den staat van het onderwijs in dat land. Wij vermeenen onzen lezers geenen ondienst te doen, dit stuk mede te deelen, ten einde zich te overtuigen, met welke partijdigheid men te werk gaat, om de Roomsche Katholijken, zoo veel mogelijk, buiten alle betrekkingen te houden, hunne gestichten te vernietigen en hun van het onderwijs uit te sluiten, om de Protestanten te begunstigen en te doen onderwijzen, hetgeen men gaarne geleerd wil hebben.

De universiteiten bekleeden onder de gestichten van openbaar onderwijs, natuurlijk den eersten rang. Er zijn er die zuiver Protestantsch zijn, doch er is niet ééne die zuiver Katholiek is. Te Berlijn, te Halle, te Königsberg en Graisswalde, is nooit een Katholiek hoogleeraar geweest, en toen de achtbare geheimraad, de heer Beckedorf, te Berlijn, in den schoot der moederkerk terugkeerde, verloor hij zijne plaats.

De heer Beckedorf deed den 9 Augustus 1825 den Koning zijn voornemen kennen en, den 14 Junij 1827, werd hem van wege dien vorst te kennen gegeven, dat hij zijnen post niet kon behouden, noch in het ministerie van eeredienst en der scholen blijven; hierdoor verloor hij een traktement van 6000 thalers, zonder eenige schadeloosstelling; eindelijk vertrok hij naar zijn landgoed in Pommeren. De heeren Jarké en Philips, hoogleeraren in de regten, ondergingen hetzelfde lot. De eerste was hoogleeraar te Bonn; naauwelijks was zijne bekeering bekend, of hij ontving zijn ontslag. Zijne pogingen, om op nieuw geplaatst te worden, bleven zonder gevolg, en later nam hij eene plaats in Oostenrijk aan; de tweede was hoogleeraar te Berlijn, en werd Katholiek, in weerwil van al de hindernissen die men zijne bekeering in den weg stelde; hij zag zich ook genoodzaakt zijn vaderland te verlaten en eene schuilplaats in Munchen te zoeken.

Hoezeer de universiteit van Berlijn Protestantisch verklaard is, verplicht men echter de jonge Katholijken aldaar te studeren; de Protestantsche universiteiten kosten jaarlijks vele honderd duizenden thalers aan den staat, de Katholijken betalen daarin $\frac{1}{2}$ en echter kunnen zij geene hoogleeraren zijn. De twee andere universiteiten, die van Bonn en Breslau, zijn gemengde, dat is te zeggen, dat men aldaar eene faculteit van Katholijke godgeleerdheid vindt, en er eenige Katholijke hoogleeraren ziet, doch de meeste, benevens den koninklijken commissaris, zijn Protestanten. De kerk heeft geenen onmiddellijken invloed op de keuze en benoeming der hoogleeraren in de godgeleerdheid, noch op het godgeleerd onderwijs. Bij de benoeming van een' hoogleeraar in de godgeleerdheid, wordt gewoonlijk de bisschop geraadpleegd, en men vraagt hem, of hij geene *gegronde* klagten tegen den kandidaat heeft. Later, wanneer de hoogleeraar in zijn onderwijs van de leer der kerk afwijkt, blijft den bisschop niet anders over, dan hem met goedheid te vermanen, zijne *gegronde* klagt aan den Protestantschen minister op te zenden, en de ministeriele beslissing geduldig af te wachten.

Daarentegen, indien een hoogleeraar beschuldigd, of alleen verdacht wordt, een woord tegen het gouvernement gezegd te hebben, wordt hij van nabij in het oog gehouden, en indien het vermoeden bewaarheid wordt, wordt hij opgeschort en gestraft. Hetzelfde heeft geen plaats, wanneer een Katholijk priester ontrouw wordt. In dit geval beschermt het ministerie hem tegen zijne bisschoppen, en, zoo hij hem uitwendig schijnt te verlaten, belooft de minister den vijand der kerk uderhand met rijke beneficium; zulks is gebeurd met den hoogleeraar van Gratz en den afvalligen van Aken, en gedurende hoeveel tijds, heeft de heer Muller zijne kettersche leerstellingen niet geleeraard?

De gymnasia en progymnasia waren voor een groot gedeelte door de Katholijken en voor hen gesticht, gedoteerd uit de goederen der kerk, en stonden gedurende eeuwen onder het toezigt der geestelijkheid, derhalve waren het geestelijke gestichten; doch in de latere tijden heeft het gouvernement zich daarvan meester gemaakt, het regert dezelve als zijne eigene gestichten, plaats daarin, langzaam aan, leeken tot hoogleeraren en bestuurt dezelve volgens den geest van het protestantismus.

Zoodanig is het lot van het gymnasium der Carmelieten te Keulen geweest! In 1827 bedroeg het getal leerlingen in dit gesticht 290, waarvan ter naauwernood $\frac{1}{2}$ Protestanten was; dit alles heeft echter de verandering niet kunnen tegen houden. Het gymnasium der Jesuiten in diezelfde stad heeft tot directeur een man, die met eene Protestantsche vrouw getrouwd is. Te Erfurt draagt het gymnasium den naam van vereenigd gymnasium, doch met uitzondering van één Katholijk priester voor den godsdienst, vindt men aldaar niets dan protestantsche hoogleeraren. Te Wetzlar is het gymnasium, hoezeer door de kerk gedoteerd en alsnog door de Katholijken der stad onderhouden wordende, in een Protestantsch kollegie herschapen, op voorstel van den pastoor Auer, die kort naderhand tot proost der kerk van de H. Hedvigis, te Berlijn, werd benoemd; van aldaar werd hij in dezelfde hoedanigheid naar de kathedrale kerk van Trier overgeplaatst, en bovendien werd hij als suffragaan van den heer Hommer voorgesteld, doch de heilige Stoel weigerde de toestemming daaraan te geven.

De andere Katholijke gymnasia zijn in gemengde gymnasia veranderd. Dit is te Dusseldorf en te Heiligenstadt enz., gebeurd. Te Dusseldorf zijn 24,000 Katholijken en 5000 Protestanten. In weerwil hiervan, zijn er aan het gymnasium, hetwelk door en voor de Katholijken opgericht is, vele Protestantsche hoogleeraren.

Het Katholijk gymnasium van Heiligenstadt is gemengd geworden; er zijn vier Katholijke en drie Protestantsche hoogleeraren, en men telt er ter naauwernood een vijfde gedeelte Protestantsche leerlingen.

De heer Durst, hoogleeraar in de geschiedenis te Dusseldorf, heeft op het punt gestaan, zijnen leeraarsstoel te verliezen, nadat hij tot den Katholijken godsdienst bekeerd was. In het grootste gedeelte der Katholijke gymnasia, geven Protestanten onderwijs, zoo als b. v., te Elten aan de Roer, alwaar een Katholijk en Protestantsch gymnasium bestond; deze werden vereenigd, onder voorwaarde, dat er drie hoogleeraren van elke geloofsbelijdenis zouden zijn, doch weinige jaren daarna, waren al de hoogleeraren Protestanten, met uitzondering van den pastoor der gemeente, die aldaar met het onderwijs in den godsdienst belast was.

Te Kleef is niet één Katholijk hoogleeraar, hoezeer er vele Katholijke leerlingen zijn; te Coblenz, alwaar het gymnasium gesticht en gedoteerd is door en voor de Katholijken, is niet één professor voor hunnen godsdienst. Aan de Protestantsche gymnasia van Bielefeld, Soest, Hamm en Dortmund, is zelfs niet één hoogleeraar in den godsdienst voor de Katholijke leerlingen; wat meer is, te Siegen zijn de Katholijke leerlingen van het godsdienstig onderwijs beroofd, hoezeer er nog een fonds voor den hoogleeraar bestaat. In de provincie Saxe, alwaar de Protestanten de minderheid uitmaken, zijn er echter twaalf gymnasia, waarin Protestantsche hoogleeraren onderwijs geven, en alleen acht, waarin Katholijken onderwijzen.

Men ziet bovendien niet eene Protestantsche school, die eene gemengde en nog veel minder in eene Katholijke school veranderd is.

De *élémentaire* of scholen voor de eerste beginselen, door de kerk gesticht, gedoteerd en onderhouden worden, thans het eigendom van het Gouvernement en worden als overigen bestuurd; het recht om de schoolmeesters-plaatsen te begeben, hetwelk aan de hooge geestelijkheid behoorde, wordt thans door het gouvernement uitgeoefend. Men ziet hieruit wat men bewerkt en waar het naar toe wil. Vrede aan menschen die van goeden wille zijn!

(In een volgend nummer over de normale scholen en lager onderwijs.)

DRUKFEIL.

In ons vorig N.º, in het derde artikel Frankrijk, staat Rome men leze daarvoor *Bona*.

NEGOTIATIE VAN f 100,000 TEN LASTE DER PROVINCIE

De Administrateur van 's Ryks schatkist in de provincie Noord-Brabant, herinnert de belanghebbenden, dat tot heden niet eene betaling zijn aangeboden de verschenen intrest-coupons op de 1e. Julij 1836, Nos. 72, 73, 89, 109, 110, 111, 121, 124, 125, 134, 137, 140, 144 en 146: alsmede de uitgelotene obligatiens Nos. 111, 125, 144 en 146.

De belanghebbenden worden verzocht opgemelde stukken ten spoedigste ter betaling aan te bieden, ten einde voorkomen, dat dezelve door te late aanbieding niet moeten worden afgewezen.

's Bosch, De Administrateur voornoemd.
den 3 November 1836. L. J. DE LA COURT.

* * Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, A. F. L. HENGST, te 's Bosch, geliefde Echtgenoot van N. F. SASSEN, Advokaat.
28 October 1836.

* * Heden werd mij onverwachts een allerzwaarste aandoening toegebracht, door het overlijden van mijnen oudsten Zoon, den Welcortwaarden Heer P. C. V E L T H U Y S E N, in leven R. K. Priester en Pastoor te Naarden; een aanval van beroerte maakte het einde aan zijn, voor mij, zijne broeders en zusters en allen die hem kenden, zoo nuttig en dierbaar leven, in den ouderdom van bijna 38 jaren, na vóór zien te zijn geweest van de H. H. Sacramenten onder Moeder de H. Kerk.

LAREN, Wed. C. VELTHUYSEN,
den 31 October 1836. Geb. VAN DER SCHAAL.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN

VOLKS-ALMANAK

VOOR

ROOMSCH-CATHOLIKEN, VOOR HET JAAR 1837.

Daar deze Almanak in den loop dezer Maand zal verzonden worden, berigten wij Heeren Boekhandelaren en Partijkopers, die van denzelfden zouden verlangen, onverwijld hun benodigd getal op te geven, daar dezelve dit Jaar niet door commissie zal verzonden worden.

De Prijs is als vorige jaren, en met een fraai Plaatje voorzien 25 Cents.

De Uitgave geschiedt bij de Gebroeders LANGENHUYSEN te 's Bosch.

169de KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

VIJFDE KLASSE.

Tweede week

9de Lijst. No. 556 f 50000 te Amsterdam; No. 11520 f 10000 No. 2163 f 1000.

10de Lijst. No. 219 f 1000; No. 15598 f 1000.

BEURSPRIJZEN.

Wenen, den 29 Oct.: 5 pCt. Metall. 103 $\frac{1}{2}$; 4 pCt. 99 $\frac{1}{2}$; 3 pCt. 73 $\frac{1}{2}$.

Bankactien 1313.

Parijs, den 4 Nov.: 5 pCt. 105,70; Dito 3 pCt. 78,75; Sp. Ardoins 20 $\frac{1}{2}$.

Londen, den 4: 3 pCt. gecons. 88 $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$; Ned. 2 $\frac{1}{2}$ pCt. 53 $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$; dito 5 pCt. 100 $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$; Sp. Ardoins 20 à $\frac{1}{2}$; Portugal 3 pCt. 35 $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$, dito nieuwe 55 $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$; Braz. 77 $\frac{1}{2}$; Columb. 22 $\frac{1}{2}$.

Antwerpen, den 5: Leening van 24 mill. 100 $\frac{1}{2}$; Werkel. sch. 105 $\frac{1}{2}$; Sp. Ardoins 21. Den 6 stonden Ardoins 21 $\frac{1}{2}$.

AMSTERDAM, 6 November. — EFFECTEN SOCIETEIT. — Ten half 5 ure.

Integralen f 100. 53 $\frac{1}{2}$. Ardoins £ 85: 21, 20 $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, 21 $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{8}$, 21.

Dito coupons f 40, 30, 40. Frankrijk 3 pCt.: 79.

De handel was heden zeer gering, zoo in onze binnenlandsche, als Spaansche fondsen. Ook zijn de prijzen niet merkbaar van derzelver laatstvoorig standpunt van gisteren afgeweken. Ardoins vertoonden een vankelijk eene neiging tot prijsvermindering, doch hebben zich ten slotte weder geheel op derzelver laatstvoorigen koers hersteld. Van Ardoins-coupons zijn tot bovenstaande prijzen verscheidene posten verhandeld.